

21ST CENTURY DIGITAL PARENT ATTITUDES

Hatice ZORLU KANA¹

Abstract

The aim of this study is to examine the digital parenting attitudes of the parents of secondary school students. Relational survey model, one of the quantitative research models, was used in the study. The sample group of the study consists of parents living in a western city and whose children attend secondary school. The data of the study were collected through the Digital Parenting Attitude Scale developed by İnan Kaya, Mutlu Bayraktar, Yılmaz (2018). The analyses were analysed and interpreted with SPSS 21.0 software. The parents who participated in the study stated that they read books with their children, they follow how many books their children read per month, they read books regularly every month; they are engaged in watching television, internet and social media, reading books and listening to music outside of daily work; they generally watch 0-1 hour of television every day, spend 1-2 hours daily on social media, approve the effective use of digital media, and protect their children from digital media risks. In the study, while there was a significant difference between the digital attitudes of the parents and their gender, there was no significant relationship between the parents' reading books with their children, their status of following how many books their children read per month, their educational status, their age, their monthly income, the classes in which their children study, their occupations, the number of books they read annually, the work they do other than daily work, their daily television watching time, the time they spend on social media daily and their digital parenting attitudes.

Keywords: Digital Parenting, Digital Media, Secondary School Students, Attitude.

¹ Corresponding Author: Primary School Teacher. Ministry of National Education
ecrin.86@hotmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3407-3403>.

21. YÜZYILDA DİJİTAL EBEVEYN TUTUMLARI

Hatice ZORLU KANA²

Özet

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin anne-babalarının dijital ebeveynlik tutumlarını incelemektir. Araştırmada nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu batıda bir şehirde yaşayan ve çocuğu ortaokula giden ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri İnan Kaya, Mutlu Bayraktar, Yılmaz (2018) tarafından geliştirilen Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Analizler SPSS 21.0 programı ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynler çocuklarıyla kitap okuduklarını, çocuklarının ayda kaç kitap okuduğunu takip ettiklerini, her ay düzenli kitap okuduklarını; günlük işler dışında televizyon seyretme, internet ve sosyal medya, kitap okumak ve müzik dinlemekle uğraştıklarını; her gün genel olarak 0-1 saat televizyon izlediklerini, günlük 1-2 saat sosyal medyada geçirdiklerini, dijital medyanın etkili kullanımını onayladıklarını, çocuklarını dijital medya risklerinden koruduklarını belirtmişlerdir. Araştırmada ebeveynlerin dijital tutumlarıyla cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunurken; ebeveynlerin çocuklarıyla kitap okumaları, çocuklarının ayda kaç kitap okuduğunu takip etme durumları, eğitim durumları, yaşları, aylık gelirleri, çocuklarının öğrenim gördükleri sınıfları, meslekleri, yıllık okudukları kitap sayıları, günlük işler dışındaki yaptığı işler, günlük televizyon seyretme süreleri, günlük sosyal medyada geçirdikleri süre ile dijital ebeveynlik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Ebeveynlik, Dijital Medya, Ortaokul Öğrencileri, Tutum.

² Sorumlu Yazar: Sınıf Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı. ecrin.86@hotmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3407-3403>.

Giriş

21. yüzyıl itibarıyla teknolojik ilerlemelerle birlikte “dijital dünya” kavramının ortaya çıktığı görülmektedir. Dijital dünya kavramı yaşamın her alanını etkisi altına almış görünmekte değişen koşullar beraberinde yeni düzenlemelerin uygulanması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Teknolojik ilerlemeler, hayatın her yönünde kullanıcılarına çeşitli kolaylıklar sağlamakla birlikte olası riskleri barındırmaktadır. “Zararlı içerikler, siber zorbalık, pornografi” (Akbulut, Dönmez, Çoklar, Güyer, Yaman, Yurdakul, 2019), siber istismarlar dijital dünyanın çocuklar üzerindeki modern tehlikeler olarak görülmektedir. Ayrıca çocuk yaştaki bireylerin diğer yaşlılarına uygun deneyimlere yeteri kadar zaman ayırmaması ailelerin dijital cihazları “güvenli” birer bebek bakıcısı olarak görmeleri dijital dünyayla ilgili endişeler arasında sayılmaktadır (Srygly, 1978, s. 526-527). Öte yandan kırdan kente göçün en önemli handikaplarından biri de bozulan geniş aile yapısıdır. Geleneksel aile yapısı büyükanne, büyükbabadan anne baba ve çocuklardan oluşan geniş aile yapısı iken bugün yerini anne baba ve çocuktan oluşan çekirdek aile yapısına bırakmıştır. Bu yapıyla birlikte ortak yaşam alanı olan geniş odalar gitmiş yerini sosyallikten uzak tek kişilik odalar ve bu odalarda teknolojik aletlerle örülü yalnız ve hatta izole bir yaşama bırakmıştır.

Teknolojik gelişmelerin insan yaşamında ortaya çıkardığı değişimden çocukların büyük ölçüde etkilendiği görülmektedir. Bu durum çocuk gelişiminde en etkili role sahip ebeveynlere büyük sorumluluklar yüklemektedir. Ebeveynlerin sorumluluğu altındaki çocukları dijital dünyanın olası risklerinden koruyabilmesi dijital yetkinliğe sahip olması oranında mümkündür. Ebeveynlerin çocukları teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği risklerden korunmasının yolu dijital okuyazar olmalarıyla mümkün görünmektedir. Çocukların dijital dünyanın zararlı etkilerinden korunabilmesi, internet ortamında güvende olması ve dijital araçları etkili bir şekilde kullanabilmesi için idari otoriteler, kurum ve kuruluşlar birlikte hareket etmelidir (Livingstone ve Bulger, 2014). Burada aile en küçük kurum olarak görülmekte ve en büyük görev bu küçük kurumun idare etmekle yükümlü olan ebeveynlere düşmektedir (Guernsey, Levine, Chiong ve Severns, 2012; Rosen, Cheever ve Carrier,

2008). Teknolojik değişikliklerle ebeveynlik kavramını da değiştirmiş görünmektedir.

“Bilim ve teknolojideki gelişmeler, eğitimde ihtiyacı çeşitlendirmekle beraber eğitim ortamı ve içeriklerini de etkilemektedir” (Geçgel, Kana ve Eren, 2020). Küresel ölçekte gerçekleşen dijital dönüşümden eğitim sistemlerinin değiştii görülmekte, eğitim/öğretim faaliyetleri de bu değişime göre revize edilmektedir. Yeni sistemle birlikte çocukların çevrimiçi sürelerinde görülen artış ebeveyn kontrolünü güçleştirmektedir. Özellikle 2020 döneminde tüm dünyayı etkisi altına alan Covid 19 salgınıyla birlikte değişen eğitim/öğretim faaliyetlerinin bu durumda büyük etkisi olduğu düşünölmektedir. Bu durum çocuklarda “çevrimiçi çocuklar” kavramını ortaya çıkardığı gibi “çevrimiçi ebeveynler” kavramını da ortaya çıkarmıştır. Çocukları ödevlerini dijital ortamda kontrol etmek, veli öğretmen ilişkisini sürdürebilmek ve ev ortamında gerçekleştirilen eğitim/öğretim faaliyetleri ebeveynlerin maruz kalmak yoluyla çevrimiçi ortamlar hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamıştır. Şirin, (2016, s. 24) yaptığı çalışmasında eğitim/öğretim faaliyetlerinin kısmen dijital ortamlarda gerçekleştiğini dile getirirken bu durumun günümüzde tüm süreci kapsadığı görölmektedir.

Çocukların çevrimiçi araçları kullanmalarına yönelik, ebeveynlerin ortaya koyduğu tutum ve davranışlarının tümüne dijital ebeveynlik denilmektedir (İnan Kaya, Bayraktar ve Yılmaz, 2018). Dijital ebeveynliğin ödevlerinin başında çocukların dijital ortamda güvenliğini sağlamak gelmektedir (Rode, 2009). Bu doğrultuda ebeveynlerin çocukları dijital ortamların olası risklerine karşı koruyabilmeleri dijital okuryazar olmalarına, çevrimiçi yükümlölüklerin farkında olmalarına ve gerekli teknik ilgi ve donanıma sahip olmalarına bağlıdır. Ebeveynlerin dijital farkındalıkları üst düzeyde olmalıdır. Özsoy ve Atılgan (2018) yaptıkları çalışmada “ebeveynlerin hem riskler hem de fırsatlar hakkında eksik ve yanlış bilgilere sahip oldukları, ebeveynlerin kullandıkları en yaygın arbuluculuk biçiminin kısıtlayıcı arbuluculuk olduğu” sonucuna varmışlardır. Bu durum kısıtlanma davranışından hoşlanmayan çocukta psikolojik tahribata yol açabilmektedir. Ebeveynler çocukların çevrimiçi

sürelerini kısıtladıklarında çocuk tarafından istenmeyen tepkilerle karşılaşmakta, kendilerini çocukların çevrimiçi kontrolünü sağlamakta yetersiz görmekte ve dijital ebeveynlik yeterliliğine sahip olmadıklarını düşünmektedirler. “Çocuklarını dijital ortamlardaki risklerden korumak amacıyla kural koyucu, sınırlayıcı, kontrol edici gibi boyutlarda incelendiği ya da internet ebeveynlik stillerinin ortaya konulduğu görülmektedir” (Alvarez, vd., 2013; Kenley, 2011; Valcke, Bonte, DeWever ve Rots, 2010). Çocukları çevrimiçi olası risklerden muhafaza edip onlara dijital araçları etkili ve verimli kullanma olanağı sağlamak için anne babalarının sahip olması gereken temel yetkinliğin dijital ebeveynlik olduğu düşünülmektedir.

Bilimin ilerlemesiyle teknoloji alanında meydana gelen değişme ve gelişmelerle dijitalleşen dünya yeni bir yöne doğru hızla değişirken geleneksel aile yapısından, günümüzün çocuk merkezli çekirdek aile yapısına dönüştüğü gözlenmektedir. Geçmişle kıyaslandığında aile içerisinde çocuğun anlam, önem ve değerinin de arttığı göz önünde bulundurulduğunda, özellikle ebeveyn-çocuk ilişkisi açısından yaşanan değişimler ebeveynlik ve çocukluk kavramlarının dijitalleşen dünyada yeniden tanımlanmasına yol açmakta ve dijital ebeveyn(lik), dijital çocuk(luk) kavramlarını karşımıza çıkarmaktadır. “Her çağ ve her kültür kendi toplumsal çocuk anlayışını oluşturur, uygun ebeveyn çocuk ilişkisinin ne olduğunu belirler ve uygular (Onur, 2019).” Dijital ebeveyn olarak tanımlanan dijital çağ ebeveynleri, dijital çağın gerektirdiği doğrultuda hareket ederek teknolojik gelişmeleri takip eden, dijital araçlara hâkim olan, çocuklarına dijital ortamların olanaklarını sunmaya çalışan bireylerdir. Alan yazın tarandığında dijital ebeveynlikle ilgili bazı çalışmaların olduğu görülmektedir (Akbaş ve Dursun, 2020; Akbulut, Dönmez, Çoklar, Güyer, Yaman, Yurdakul, 2019; Guernsey, Levine, Chiong ve Severns, 2012; Kaya, Bayraktar ve Yılmaz, 2018; Livingstone ve Bulger, 2014; Manap, 2020; Mustafaoğlu ve Yasacı, 2018; Özsoy ve Atılgan, 2018; Rode, 2009; Rosen, Cheever ve Carrier, 2008; Van Den Eijnden, Spijkerman, Vermulst, van Rooij ve Engels, 2010; Yalçın ve Duran 2017) Yapılan çalışmaların bazıları dijital ebeveynliğe kısmen değinirken, bazıları farklı bakış açılarıyla incelenmiştir. Yapılan araştırmalarda ortaokul öğrencilerinin anne ve babalarının dijital ebeveynlik tutumlarını inceleyen

herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin anne-babalarının dijital ebeveynlik tutumları incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuğuyla kitap okuma durumu nedir?
- Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuğunun ayda okuduğu kitap sayısını takip etme durumu nedir?
- Araştırmaya katılan ebeveynlerin ayda okuduğu kitap sayısı nedir?
- Araştırmaya katılan ebeveynlerin günlük işler dışında yaptığı etkinlikler nelerdir?
- Araştırmaya katılan ebeveynlerin gün içerisinde televizyon seyretme süresi nedir?
- Araştırmaya katılan ebeveynlerin gün içerisinde sosyal medyada geçirdiği süre nedir?
- Dijital medyanın etkili kullanımını onaylama ve dijital medya risklerinden koruma boyutlarına ilişkin ebeveynlerin görüşleri nelerdir?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla çocuğuyla kitap okuyup okumaması arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla çocuğunun ayda kaç kitap okuduğunu takip etme durumu arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla yaşları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla aylık gelirleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla çocuklarının öğrenim gördükleri sınıf arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla meslekleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla yıllık okudukları kitap sayısı arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla günlük işler dışındaki yaptığı işler arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla televizyon seyretme süreleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarıyla sosyal medyada geçirdikleri süre arasında anlamlı farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ve daha fazla değişken arasında gerçekleşen değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan modeldir (Karasar, 2015, s. 218). Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin anne babalarının dijital ebeveynlik tutumları belirlenmiştir.

Örneklem Grubu

Araştırmanın örneklem grubunu batıda bir şehirde yaşayan ve çocuğu ortaokula giden ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ölçüt örnekleme yoluyla oluşturulmuştur. Ölçüt örnekleme, araştırmanın amacına uygun olarak en iyi veri kaynaklarına ulaşmak için belirlenen bazı ölçütleri karşılayan tüm durumların araştırmaya alınmasıdır (Patton, 2014, s. 238). Örneklem grubuna ait bilgiler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1

Örneklem Grubunun Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	80	80,0
Erkek	20	20,0

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan örneklem grubunun %80'i kadın, %20 ise erkektir.

Tablo 2

Örneklem Grubunun Yaşları

Yaş	n	%
25-30	5	5,0
31-35	15	15,0
36-40	32	32,0
41-50	44	44,0
51-60	4	4,0

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan ebeveynlerin %5'inin 25-30, %15'inin 31-35, %32'sinin 36-40, %44'ünün 41-50, %4'ünün ise 51-60 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Örneklem Grubunun Eğitim Durumları

Eğitim Durumları	n	%
Ortaokul	10	10,0
Lise	25	25,0
Lisans	65	65,0

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan ebeveynlerin %10'u ortaokul, %25'i lise, %65'i lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Örneklem Grubunun Aylık Gelirleri

Eğitim Durumları	n	%
0-10000	24	24,0
10001-15000	27	27,0
15001 ve üzeri	49	49,0

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan ebeveynlerin %24'ünün 0-10000 TL, %27'sinin 10001-15000 TL, %49'unun ise 15001 ve üzeri TL aylık gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5

Örneklem Grubunun Meslekleri

Meslekleri	n	%
İşçi	6	6,0
Memur	24	24,0
Kamu Görevlisi	15	15,0
Serbest Meslek	3	3,0
Esnaf	7	7,0
Ev Hanımı	27	27,0
Diğer	18	18,0

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerinin %6'sının işçi, %24'ünün memur, %15'inin kamu görevlisi, %3'ünün serbest meslek, %7'sinin esnaf, %27'sinin ev hanımı, %18'sinin diğer meslek grubunda olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarının Okuduğu Sınıf

Çocuklarının Okuduğu Sınıf	n	%
5	12	12,0
6	51	51,0
7	27	27,0
8	10	10,0

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerinin çocuklarının %12'sinin 5. sınıf, %51'inin 6. sınıf, %27'sinin 7. sınıf, %10'unun 8. sınıf olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri İnan Kaya, Mutlu Bayraktar, Yılmaz (2018) tarafından geliştirilen Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. İlgili ölçek, 12 madde ve 2 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .724 ile .776 arasında, iki yarı test-güvenirlik katsayıları .631 ile .764 arasında değişmektedir. Bu veriler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri Google Formlar aracılığıyla toplanmıştır. Veriler toplanırken öğrenci velilerinden *Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Metni* (Ek 1) formunu internet ortamında doldurmaları istenmiş, araştırmanın verileri gönüllülük esasına göre toplanmıştır. Araştırmanın veri analizi için SPSS 21.0 programından yararlanılmıştır. Bu programda veri analizleri yapabilmek için Çanakkale Onsekiz Mart üniversitesi öğretim elemanlarından destek alınmıştır.

Veri Analizi

Analizler SPSS 21.0 programı ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Veri analizine başlanmadan önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir.

Tablo 7

Ölçeğe İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Boyutlar	Çarpıklık	Basıklık
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	-,705	-,187
Dijital Medya Risklerinden Koruma	-,711	-,191

Ölçeğin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda normal dağılım gösteren verilerde parametrik testler uygulanmıştır (Şencan, 2005).

BULGULAR

Tablo 8

Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuğuyla Kitap Okuma Durumu

Çocuğuyla Kitap Okuma Durumu	n	%
Evet	79	79,0
Hayır	21	21,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %79'u çocuklarıyla kitap okuduklarını, %21'i ise çocuklarıyla kitap okumadıklarını ifade etmektedirler.

Tablo 9

Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuğunun Ayda Okuduğu Kitap Sayısını Takip Etme Durumu

Ayda Okuduğu Kitap Sayısını Takip Etme Durumu	n	%
Evet	75	79,0
Hayır	25	21,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %75'i çocuğunun ayda kaç kitap okuduğunu takip ettiğini, %25'i ise takip etmediğini belirtmektedirler.

Tablo 10

Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Ayda Okuduğu Kitap Sayısı

Ayda Okuduğu Kitap Sayısını Takip Etme Durumu	n	%
1-5	34	34,0
6-10	30	30,0
11-15	18	18,0
16-20	13	13,0
21 ve üzeri	5	5,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %34'ü ayda 1-5 kitap, %30'u 6-10 kitap, %18'i 11-15 kitap, %13'ü 16-20 kitap, %5'i 21 ve üzeri kitap okuduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 11

Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Günlük İşler Dışında Yaptığı Etkinlikler

Günlük İşler Dışında Yaptığı Etkinlikler	n	%
Televizyon Seyretmek	15	15,0
İnternet ve Sosyal Medya	26	26,0
Kitap Okumak	13	13,0
Müzik Dinlemek	15	15,0
Diğer	31	31,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %15'i günlük işler dışında televizyon seyrettiklerini, %26'sı İnternet ve sosyal Medyada vakit geçirdiklerini, %13'ü kitap okuduğunu, %15'i müzik dinlediğini, %31'i ise diğer işlerini yaptığını dile getirmektedir.

Tablo 12

Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Gün İçerisinde Televizyon Seyretme Süresi

TV Seyretme Süresi	n	%
0-1 saat	40	40,0
1-2 saat	30	30,0
2-3 saat	24	24,0
3-4 saat	6	6,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %40'ı gün içerisinde 0-1 saat, %30'u 1-2 saat, %24'ü 2-3 saat, %6'sı ise 3-4 saat televizyon seyrettiklerini belirtmektedirler.

Tablo 13

Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Gün İçerisinde Sosyal Medyada Geçirdiği Süre

Sosyal Medyada Geçirdiği Süre	n	%
0-1 saat	27	27,0
1-2 saat	45	45,0
2-3 saat	22	22,0
3-4 saat	6	6,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin %27'si gün içerisinde 0-1 saat, %45'i 1-2 saat, %22'si 2-3 saat, %6'sı ise 3-4 saat sosyal medyada geçirdiklerini belirtmektedirler.

Tablo 14

Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama Boyutuna İlişkin Betimleyici Analizler

Maddeler	\bar{x}	ss
M1. Çocuğumun teknolojik araçları faydalı bir amaç için kullanması beni memnun eder.	4,58	,83097
M10. Çocuğumun teknolojik araçları kullanma becerilerine sahip olmasının, geleceği için gerekli olduğunu düşünürüm.	4,30	,92660
M2. Çocuğumun teknolojik araçları kullanma konusundaki pratikliği beni memnun eder.	4,29	,87957
M6. Çocuğumun teknolojik araçları kullanma becerilerini artırması beni memnun eder	4,23	,93046
M5. Çocuğumun dersleriyle ilgili yapacağı çalışmalarda teknolojik araçlara başvurması hoşuma gider.	4,20	,97442
M12. Teknolojik araçları ailenin ortak etkinliklerinde (eğlence, iletişim, gibi) kullanmak hoşuma gider.	3,76	1,22367

Tablo 14 incelendiğinde ebeveynler, çocuklarının teknolojiyi faydalı bir amaç için kullanmalarının kendilerini memnun edeceğini, teknolojik becerilerin gelecekleri için gerekli olduğunu, çocuklarının teknoloji pratikliğinin ve teknolojik araçları kullanma becerilerini artırmasının kendilerini memnun ettiğini, dersleriyle ilgili çalışmalarda teknolojik araçlara başvurmasının ve teknolojik araçları ailenin ortak etkinliklerinde (eğlence, iletişim, gibi) kullanmanın hoşlarına gideceğini belirtmişlerdir.

Tablo 14

Dijital Medya Risklerinden Koruma Boyutuna İlişkin Betimleyici Analizler

Maddeler	\bar{x}	ss
M9. Çocuğumun teknolojik araçları saatlerce kullanması hoşuma gitmez.	4,83	,60394
M7. Çocuğumun teknolojik araçları kullanırken karşılaşılabileceği riskler beni kaygılandırır.	4,48	,82241
M8. Çocuğumun teknolojik araçları kullanırken geçirdiği zamanı sınırlamam gerektiğini düşünürüm.	4,55	1,01876
M4. Çocuğumun teknolojik araçları kullanmasının neden olabileceği zararlar beni endişelendirir.	4,37	,98119
M11. Teknolojik araçları, ödevleri dışında kullanmasının çocuğumun okul başarısını olumsuz etkilediğini düşünüyorum.	3,76	1,19020
M3. Çocuğumun teknolojik araçları kullanması sonucu, çevresi ile iletişiminin azalabileceğini düşünüyorum.	3,62	1,24544

Tablo 14 incelendiğinde ebeveynler, çocuklarının teknolojik araçları saatlerce kullanmasının hoşlarına gitmediğini, teknolojik araçları kullanırken karşılaşılabileceği riskler kendilerini kaygılandırıldığını, çocuklarının teknolojik araçları kullanırken geçirdiği zamanı sınırlamaları gerektiğini düşündüklerini, çocuklarının teknolojik araçları kullanmasının neden olabileceği zararların kendilerini endişelendirdiğini, teknolojik araçları ödevleri dışında kullanmasının çocuklarının okul başarısını olumsuz etkilediğini; çocuklarının teknolojik araçları kullanması sonucu, çevresi ile iletişimlerinin azalabileceğini düşünmektedirler.

Tablo 15

Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlara İlişkin Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Eğitim düzeyi	n	\bar{x}	ss	t	df	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Kadın	80	4,16	,62273	2,246	98	,027
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Erkek	20	4,49	,42741			
	Kadın	80	4,26	,59095	-,056	98	,956
	Erkek	20	4,27	,63124			

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetleri ile Dijital Medya Risklerinden Koruma boyutu ($t_{(98)} = -.056$; $p > .05$) arasında anlamlı bir farklılık yokken, Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama boyutu ($t_{(98)} = 2.246$; $p < .05$) arasında erkek ebeveynler lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 16

Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlara İlişkin Çocuğumla Kitap Okurum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Çocuğumla Kitap Okurum	n	\bar{x}	ss	t	df	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Evet	79	4,24	,57727	,716	98	,476
	Hayır	21	4,14	,69579			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Evet	79	4,24	,61371	-	98	,405
	Hayır	21	4,36	,52604	,836		

Tablo 16 incelendiğinde katılımcıların çocuğumla kitap okurum değişkeniyle ilgili görüşleri ile Dijital Medya Risklerinden Koruma boyutu ($t_{(98)} = -.836$; $p > .05$) ve Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama boyutu ($t_{(98)} = .716$; $p > .05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 17

Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlara İlişkin Çocuklarının Ayda Kaç Kitap Okuduğunu Takip Etme Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Çocuklarının Ayda Kaç Kitap Okuduğunu Takip Etme Durumu	n	\bar{x}	ss	t	df	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Evet	75	4,24	,56373	,446	98	,657
	Hayır	25	4,18	,71511			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Evet	75	4,30	,57780	,985	98	,327
	Hayır	25	4,16	,64907			

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların çocuklarının ayda kaç kitap okuduğunu takip etme değişkeniyle ilgili görüşleri ile Dijital Medya Risklerinden Koruma boyutu ($t_{(98)}=.985$; $p>.05$) ve Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama boyutu ($t_{(98)}=.446$; $p>.05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 1

Ebeveynlerin Yaşları ile Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	,703	4	,176	,475	,754
	Gruplar içi	35,159	95	,370		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	2,855	4	,714	2,099	,087
	Gruplar içi	32,306	95	,340		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin yaşları ile Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=.475$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=2.099$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 2

Ebeveynlerin Eğitim Durumlarıyla Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	,878	2	,439	1,218	,300
	Gruplar içi	34,984	97	,361		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	,209	2	,104	,290	,749
	Gruplar içi	34,952	97	,360		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin yaşları ile Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=1.218$; $p>.05$) ve Dijital Medya

Risklerinden Koruma ($F=.290$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 20

Ebeveynlerin Aylık Gelirleriyle Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	,022	2	,011	,029	,971
	Gruplar içi	35,840	97	,369		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	,574	2	,287	,805	,450
	Gruplar içi	34,586	97	,357		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin aylık gelirleriyle Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=.029$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=.805$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 21

Ebeveynlerin Çocuklarının Öğrenim Gördükleri Sınıf ile Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	1,232	3	,411	1,139	,337
	Gruplar içi	34,630	96	,361		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	1,036	3	,345	,972	,409
	Gruplar içi	34,124	96	,355		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının öğrenim gördükleri sınıf ile Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama

($F=1,139$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=.972$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 22

Ebeveynlerin Meslekleriyle Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	2,410	6	,402	1,117	,359
	Gruplar içi	33,452	93	,360		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	,778	6	,130	,351	,908
	Gruplar içi	34,383	93	,370		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin meslekleri ile Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=.359$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=.908$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 23

Ebeveynlerin Yıllık Okudukları Kitap Sayısıyla Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	1,484	4	,371	1,025	,398
	Gruplar içi	34,378	95	,362		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	1,718	4	,429	1,220	,308
	Gruplar içi	33,443	95	,352		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin yıllık okudukları kitap sayısı ile Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=1,025$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=1,220$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 24

Ebeveynlerin Günlük İşler Dışındaki Yaptığı İşlerle Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	,457	4	,114	,307	,873
	Gruplar içi	35,405	95	,373		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	2,258	4	,565	1,630	,173
	Gruplar içi	32,903	95	,346		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 24 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin günlük işler dışındaki yaptığı işlerle Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=,873$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=,173$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 25

Ebeveynlerin Günlük Televizyon Seyretme Süreleriyle Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	,506	4	,126	,340	,851
	Gruplar içi	35,356	95	,372		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	1,718	4	,430	1,220	,307
	Gruplar içi	33,442	95	,352		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin günlük televizyon seyretme süreleriyle Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=,340$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=1,220$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 26

Ebeveynlerin Günlük Sosyal Medyada Geçirdikleri Süreyle Dijital Ebeveynlik Tutumları Ölçeğindeki Boyutlar Arasındaki ANOVA Analizleri

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama	Gruplar arası	1,789	4	,447	1,247	,296
	Gruplar içi	34,073	95	,359		
	Toplam	35,862	99			
Dijital Medya Risklerinden Koruma	Gruplar arası	,443	4	,111	,303	,875
	Gruplar içi	34,718	95	,365		
	Toplam	35,161	99			

Tablo 26 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin günlük sosyal medyada geçirdikleri süreyle Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama ($F=1,247$; $p>.05$) ve Dijital Medya Risklerinden Koruma ($F=,303$; $p>.05$) boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan ebeveynler çocuklarıyla kitap okuduklarını, çocuklarının ayda kaç kitap okuduğunu takip ettiklerini, her ay düzenli kitap okuduklarını; günlük işler dışında televizyon seyretme, internet ve sosyal medya, kitap okumak ve müzik dinlemekle uğraştıklarını; her gün genel olarak 0-1 saat televizyon izlediklerini, günlük 1-2 saat sosyal medyada geçirdiklerini, dijital medyanın etkili kullanımını onayladıklarını, çocuklarını dijital medya risklerinden koruduklarını belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin cinsiyetleri ile “Dijital Medyanın Etkili Kullanımını Onaylama” boyutu arasında erkekler lehine anlamlı bir farklılık vardır. Erkekler ebeveynler kadın ebeveynlere göre, çocuklarının teknolojik

araçları kullanma becerilerini artırmasının, çocuklarının teknolojik araçları kullanma konusundaki pratikliğinin, çocuklarının teknolojik araçları faydalı bir amaç için kullanmalarının kendilerini memnun edeceğini; çocuklarının teknolojik araçları kullanma becerilerine sahip olmasının, geleceği için gerekli olduğunu; çocuklarının dersleriyle ilgili yapacağı çalışmalarda teknolojik araçlara başvurmasının ve teknolojik araçları ailenin ortak etkinliklerinde (eğlence, iletişim, gibi) kullanmalarının hoşlarını gittiğini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla kitap okumaları, çocuklarının ayda kaç kitap okuduğunu takip etme durumları, eğitim durumları, yaşları, aylık gelirleri, çocuklarının öğrenim gördükleri sınıfları, meslekleri, yıllık okudukları kitap sayıları, günlük işler dışındaki yaptığı işler, günlük televizyon seyretme süreleri, günlük sosyal medyada geçirdikleri süre ile dijital ebeveynlik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Redmiles (2018) eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin güvenli paylaşım davranışını çocuklarına öğretmede daha çok yardımcı olma eğiliminde olduğunu belirtmiştir. Göldağ (2018) eğitim düzeyi arttıkça problemleri internet kullanım oranının arttığını tespit etmiştir.

Öneriler

1. 21. Yüzyıl ebeveynlerine teknolojinin kullanılması konusunda eğitim verilmelidir.
2. Ebeveynlerin çocuklarına daha fazla vakit ayırmaları için çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.
3. Aile birlikteliğinin sağlanması ve ailevi değerlerin unutulmaması için ebeveynlerin çocuklarıyla teknolojiden bağımsız zamanlar geçirmesi sağlanmalıdır.
4. Ebeveynler teknolojinin avantajları ve dezavantajları konusunda bilgilendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, Ö. Z. ve Dursun, C. (2020). Teknolojinin aileye etkisi: değişen ailenin dijital ebeveyn ve çocukları. *Turkish Studies-Social*, 15(4), 2245-2265.
- Álvarez, M., Torres, A., Rodríguez, E., Padilla, S. ve Rodrigo, M. J. (2013). Attitudes and parenting dimensions in parents' regulation of internet

- use by primary and secondary school children. *Computers & Education*, 67, 69-78.
- Geçgel, H., Kana, F. ve Eren, D. (2020). Türkçe eğitiminde dijital yetkinlik kavramının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 886-904.
- Göldağ, B. (2018). Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılık düzeylerinin demografik özelliklerine göre incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1287-1315.
- Guernsey, L., Levine, M., Chiong, C., & Severns, M. (2012). Pioneering literacy in the digital wild west: Empowering parents and educators. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop.
- İnan-Kaya, G., Mutlu-Bayraktar, D. ve Yılmaz, Ö. (2018). Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 149-173. doi: 10.21764/maeuefd.390626
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.
- Kenley, H. (2011). *Cyber bullying no more: Parenting a high tech generation*. USA: Loving Healing Press.
- Livingstone, S. and Bulger, M. E. (2014) A global research agenda for children's rights in the digital age. *Journal of Children and Media*, 8(4). pp. 317-335. DOI: 10.1080/17482798.2014.961496
- Manap, A. (2020). *Anne babalarda dijital ebeveynlik farkındalığının incelenmesi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Malatya.
- Mustafaoğlu R., Yasacı Z. (2018). Dijital oyun oynamanın çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Bağımlılık Dergisi*, 19(3), 51-58.
- Onur, B. (2019). *Değişen çağ, değişen çocukluk*. İmge Kitabevi.
- Özsoy, D. ve Atılğan, S. S. (2018). Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 0-8 yaş grubu çocukların internet kullanımı ve bu kapsamda ebeveyn

- arabuluculuğu: Nitel bir araştırma. *Selçuk İletişim*, 11 (2), 96-125. DOI: 10.18094/josc.415323.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün & S. Beşir Demir, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Redmiles, E. M. (2018, June). Net benefits: digital inequities in social capital, privacy preservation, and digital parenting practices of us social media users. In Twelfth International AAAI Conference on Web and Social Media.
- Rode, J. A. (2009, September). Digital parenting: designing children's safety. In Proceedings of the 23rd British HCI Group Annual Conference on People and Computers: Celebrating People and Technology (pp. 244-251). British Computer Society.
- Rosen, L. D., Cheever, N. A., & Carrier, L. M. (2008). The association of parenting style and child age with parental limit setting and adolescent MySpace behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(6), 459-471. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2008.07.005>
- Srygly Kerentzman, S. (1978). Influence of Mass Media on Today's Young People Educational Leadership, 526-529. http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_197804_srygly.pdf Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- Şirin, M. R. (2016). *Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Valcke, M., Bonte, S., DeWever, B., & Rots, I. (2010). Internet parenting styles and the impact on internet use of primary school children. *Computers & Education*, 55(2), 454-464.
- van den Eijnden R. J., Spijkerman R., Vermulst A. A., van Rooij T. J., Engels R. C. (2010). Compulsive internet use among adolescents: Bidirectional parent-child relationships. *J Abnorm Child Psychol*, 38(1):77-89. DOI: 10.1007/s10802-009-9347-8.

- Yalçın, H. ve Duran, Z. (2017). Çocukların iletişim araçları ve internet kullanma durumu ile aile-çocuk internet bağımlılık düzeyleri. *Turkish Studies*, 12(23), 219-236. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12052>.
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A.N. ve Güyer, T. (2019). Exploration of parents' digital parenting efficacy through several demographic variables. *Education and Science*, 44(199), 149-172. doi:10.15390/EB.2019.7897